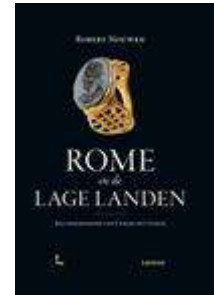

Recensie

Rome en de Lage Landen. Een geschiedenis van Caesar tot Clovis

Robert Nouwen

Lannoo, 2026, 622 blz., EUR 39,99
ISBN: 9789401411950

Vanaf de verovering van Caesar drukten de Romeinen hun stempel op de regio die nu België en delen van Nederland, Noord-Frankrijk en West-Duitsland omvat, en vanaf dan gedurende meer dan vijf eeuwen deel uitmaakte van het Romeinse Rijk. De afgedwongen Pax Romana en de culturele interactie tussen veroveraars en onderworpenen transformeerden deze rand van het Rijk in een sleutelregio. Op dit gebied focust dr. Robert Nouwen in zijn lijvige 'Rome en de Lage Landen. Een geschiedenis van Caesar tot Clovis'. De oudhistoricus en archeoloog was actief in de museum- en erfgoedsector en schreef reeds heel wat degelijke werken over de oudheid en de Lage Landen, waaronder recent 'Ambiorix tegen Caesar' (2023).

In het voorliggende boek brengt Nouwen zijn vier decennia studie van de Romeinse oudheid in de Lage Landen samen in wat een levenswerk mag genoemd worden. Dat was verre van gemakkelijk, omdat, zoals de auteur in de proloog aangeeft, de oudheidkunde als wetenschap de laatste halve eeuw sterk is geëvolueerd en onze kennis over de Lage Landen onder Romeins bewind door zowel historisch als archeologisch onderzoek enorm is toegenomen. De globale geschiedenis van Rome en de Lage Landen dient dan ook periodiek herschreven te worden. Dat is waaraan Nouwen zich waagt en waarin hij met verve slaagt.

De auteur heeft een breed lezerspubliek voor ogen, hanteert strikt de historische methode en tracht door een integrale benadering de geschiedenis in zijn totaliteit te vatten. Hij opteert voor een chronologische opbouw. Door aandacht voor de telkens wisselende omstandigheden op de lange termijn kan hij de geleidelijke ontwikkelingen belichten, die schuilgaan onder de kortstondige gebeurtenissen. Daarbij wil hij ook regelmatig stilstaan bij nobele onbekenden, 'gewone mensen', van wie de levens tot ons komen via onder andere grafinscripties en archeologisch onderzoek.

Nouwen structureert zijn relaas in vier delen. Deel 1 verhaalt de verovering van Gallia Belgica (58 tot 31 v. Chr.). Deel 2 bespreekt de romanisering en de rebellie in Gallia Belgica tijdens de Julisch-Claudische keizersdynastie (31 v. Chr. tot 68). Deel 3 behandelt dan de periode van de Pax Romana in het betrokken gebied ten tijde van de Flavische dynastie en de adoptiekeizers (70-192). Deel 4 bespreekt ten slotte de noordelijke provincies en het laat-Romeinse Rijk in de 3de tot en met de 5de eeuw. Binnen de delen meanderen de hoofdstukken tussen de verschillende facetten van de geschiedenis. In de epiloog evalueert

Nouwen het jaar 476 en bekijkt hij kritisch de zogenaamde 'val' van het West-Romeinse Rijk.

De verdienste van dit opus magnum situeert zich op meerdere vlakken. Vooreerst biedt Nouwen een overzicht van meer dan vijf eeuwen geschiedenis van de Lage Landen in de oudheid, wanneer die gewesten als gevolg van verovering en romanisering een enorme transformatie ondergaan. Daarbij verliest hij de maatschappelijke, economische en culturele aspecten niet uit het oog. Hij gebruikt zowel geschreven bronnen, inscripties en munten als archeologische bronnen en houdt rekening met nieuwe historische benaderingen, zoals demografische en klimaatontwikkelingen. Last but not least schuwt de auteur niet gangbare historiebeelden, zoals het zagezegd inclusief Romeins burgerschap, de 'val' van het West-Romeinse Rijk en de 'Germaanse'/'barbaarse' 'invallen' dan wel 'volksverhuizingen', die diep in het collectieve geheugen verankerd zijn en nog altijd door niet-historici te pas en te onpas worden ingeroepen om actuele politieke stellingnames te legitimeren, kritisch tegen het licht te houden. Nouwens degelijk historische werk wordt zo een antidotum voor scheve politieke legitimaties, triviale erfgoedconsumptie en spektakelarcheologie.

Robert Nouwen schreef een detailrijke synthese voor een lezer die mits enige leesinspanning rijkelijk beloond wordt met een veelzijdig en genuanceerd historiebeeld over Rome en de Lage Landen. Zeven kaarten, een tijdlijn, een beknopte leeswijzer, vertalingen, bronnenpublicaties, noten, een verklarende woordenlijst en een persoonsnamen- en plaatsnamenregister, die tezamen meer dan zeventig bladzijden beslaan, vervolledigen dit lijvige werk. Het is wel jammer dat het boek niet geïllustreerd is, maar dat neemt niet weg dat deze erudiete synthese voor vele jaren een standaardreferentiewerk zal blijven.

[Walter Smits]